بي رخي

نندني سهڻي گل جيان ماتا پتا جي باغ ۾ کڙي هئي. هنن بہ وس پڄندي گلاب جل سان ڪيس اسرايو هو. چاچيءَ جي انقلابي پائٽئي جڏهن ويهن ورهين جي نندنيءَ جي سونهن طرف ڏٺو تہ ڪنڌ هيٺ ڪري پڻڪيائين، ”نندني تنهنجن مائٽن ۾ تہ ڪير بہ تو جهڙو ناهي.“

” مطلب ؟“ نندنيءَ ذرا شرارتي غصو منهن تي آڻي چيو.

”مطلب؟...“ ڪياڙي ڪنهندي ”تو جهڙو سهڻو“ چئي، انقلابي اشوني ڪمار تڪڙو تڪڙو هليو ويو هو.

چاچي رڪيءَ سڏ ڪري چيو، ”اڙي اشوني، ڪيڏانهن ٿو وڃين؟“

اشوني جواب ڏيڻ بنا هليو ئي ويو.

”تو ڪجھ چيس ڇا؟“ چاچيءَ نندني کان پڇيو.

”ڪجھ بہ نہ پاپي. “ هٿ ڇنڊبي نندنيءَ الائي ڪهڙيءَ چوريءَ کان پاڻ کي آجو ڏيکارڻ ٿي چاهيو. ”پرپاپي توهان پنهنجي پائٽئي جو نالو اشوني ڪمار ڪيئن رکڻ ڏٺو. اڳي تہ ماڻهو اهڙا سهڻا نالا رکندائي ڪونہ هئا.“

”رڳو نالو ئي وڻيو اٿيئي ڪين پاڻ بہ پسند اچي ويو اٿيئي؟“

چاچي ائين ڪلي جڻ گلاب ٽڙيا.

”هه . . . “ وري به هٿ چنبي نندني منهن ڦيرائي هلي ويئي.

جڏهن نندنيءَ لاءِ ماءُ پيءُ ور جي ڳولا ڪرڻ لڳا، تڏهن ڪنهن اشوني ڪمار جو به نالو ڪنيو هو. پر ڪيترو عرصو ته وڏن گهرن جي ”سهڻي ٻانهن ڪپي“ جي ملمعي ۾ پئي پٽڪيا. چو ته سهڻي ٻانهن سان گڏ انهن کي ڏاج ڏيوڻ به سهڻو ڪپندو هو، پوءِ سندن چوڪرا پلي ڪارا ڪلوٽا چو نه هجن. ڪن کي ته ڏسي نندني روئي پوندي هئي، آخر اشوني ڪمار جاگرهه زور ٿيا. نندنيءَ خود هڪ پيرو نالو به ڪنيو. بس پوءِ ته اشوني ڪمار جي خوشيءَ جو پار نه رهيو. رڪي ته هن پاسي چاچي هئي هن پاسي پڦي. ٻنهي طرف سندس ماتري پاو هو. پاءُ کي چيائين، ”ڏسج منهنجي ڌيءَ جهڙيءَ ڏيروٽ کي انقلاب جي بم گولن ۾ نه اچلي چڏي اشوني. بابا هن گهر ۾ ته ريشم پٽ جيان پلي آهي چوڪري. “

پاءُ پاڄائيءَ خاطري ڏنس ته نندنيءَ وارن کي چيائين، ”منهنجو پائٽيو اٿو دنيا کان نرالو. پنهنجي امير چاچن چاچين جي اولاد کان اٽيءَ ويهڻيءَ ۾ بلڪل ئي نيارو آهي. نندني ڌيءَ تون ڪڏهن سندس ٻين سان پيٽ نه ڪجانءِ. هي اٿيئي دل جي دولت جو مالڪ. اميرن کان امير“

مگر شاديءَ جي سفر تي نڪرڻ کانپوءِ نندنيءَ کي ڪٿي ڪائي زبردست کوٽ محسوس ٿي. اشوني ڪجهه وقت نندنيءَ جي سونهن

سوپيا ڏي ڏنو پر سندس غير رواجي جيوت جيئڻ جي شوق ڪاڻس سيڪجهه پلائي ڇڏيو. سماج شيوا جي آفيس سنڀاليندي گهر ته ڪاڻس وسري ئي ويو هو. ڪجي ڪجي آخر نندنيءَ هڪ ڏينهن چئي ڏنو، "اشوني تو ۾ زندگيءَ ڪي ماڻڻ جو چاهه اصلي ڪونهي."

"توسان شادي ڪرڻ منهنجو زندگي ماڻڻ جو چاهه ناهي ڇا؟ ۽ ڪم به ته جيوت جو ڪو حصو آهي ڪين نه؟"

نندني رسي پيئي. اشونيءَ ته زندگيءَ ڪي باقي به ٻيو موڙ ڏيئي ڇڏيو. هاڻ نندني هن لاءِ اها ڪين هئي. ڪلپنا جي ديوي، جا هن شاديءَ کان اڳ تصور ۾ آندي هئي. هاڻ ٻنهي جي وچ ۾ هڪ اڻ ڏٺي ديوار کڙي ٿي ويئي. نندني ڳوڙها ڳاڙيندي سوچڻ لڳي: اگر اهڙي تکي نوع ۾ اهي لفظ نه چوي ها ته مان دل ۾ شايد نه ڪريان ها. ڪيترو ڪجي ٿو ڳالهائي؟ باپ ڙي جڻ مون مان دل کٽي ٿي پيئي اٿس.

"دل کٽي ٿي پيئي اٿس" سوچڻ ڇا هو بس نندنيءَ جي ڳلن تان ٿاهه ٿاهه ڳوڙها ڳڙڻ شروع ٿي ويا.

اشونيءَ کي نندنيءَ جي روح راڙي جي ڪا خبر ڪانه پيئي. صرف سندس لٿل منهن طرف ڌيان ويس ته به چار پيرا پڇيائينس، "گهر ۾ ڪنهن ڪجهه چيو اٿيئي ڇا؟"

نندنيءَ ڪنڌ هلايو. اشوني پاڻ پنهنجي ڪم مان فرصت نه پئي پائي سگهيو ان ڪري ذرا خفي هو. بس ايترو سوچي ته نندنيءَ کي گهر ۾ ڪنهن ڪجهه نه چيو آهي، پنهنجي فرض ادائي پوري ٿيل

سمجهي، پنهنجي ڪمن ڪارين ۾ لڳي ويو.

نندني سندس ڪاڏي پيتي جو ڌيان برابر پئي رکيو، مگر ڪٿي ٿيل دک ڪي منٽي ڪرڻ بدران پنهنجيءَ دل ڪي اشونيءَ طرف ڪٿو ڪري ڇڏيائين. هاڻ هوءَ پنهنجي نڙانن پينرن ساهيڙين ۾ نئين سر چاهه ونڻ لڳي. ڪيس ڏسي ساهيڙين کي اپار آنند حاصل ٿيو. چيائون، "اسان ته سمجهو اشوني چا مليو اٿيئي، اصل اپ جو تارو مليو اٿيئي سو ڪائنس پل به پري ڪين ٿيندينءَ."

هاٽي اشوني پاڻ وڏيڪ خفي ٿيڻ لڳو. چوي، " ڪا نه ڪا تنهنجي ساهيڙي يا نڙان پيڻ تو سان لٽڪي ئي پيئي آهي. ڪجهه ڪم چوٽو هجي، ڪيڏانهن ٻاهر توکي ونڻ وڃڻو هجي ته چا ڪجي؟"

"ٻاهر وڃڻ لاءِ ته مونکي چئو ڪين ٿا. "

"ڪيئن چوان تنهنجو من ان طرف هجي به نه."

نندنيءَ جي زندگي ۾ هڪ نئون موڙ اچي ويو. هاڻ هوءَ هر سماجڪ ڪاريه ۾ اشونيءَ سان گڏ هوندي هئي. اشوني اتي به ڪمن ڪارين، چوندن، چهچٽن، ليڪچرن ۾ رڌل هوندو هو ۽ نندني هن هن سان بڪ شڪ ڪندي رهندي هئي. جڏهن هڪ ڏينهن ڏاڍي تکي آواز ۾ اشونيءَ چيو، "هي چاهي، هيءَ منهنجي دوستن درن وچ ۾ تنهنجي چمچاگيري چا لئه پيئي هلي؟ آهي ڪنهن دوست جي زال جو نالو ٻين جي زبان تي؟ هڪ تون ئي آهين جنهن لاءِ هرڪو ڪجهه نه ڪجهه بيان ڪندو پيو رهي."

نندني وسي ٿي ويئي. چيائين، ”وس پڄندي تنهنجي ڪاريہ ڪرتائن، سندن زالن، ٻارن سان بلڪل ئي منو ڳالهائيندي رهي آهيان..“

”اهوئي تہ روئڻو آهي. تنهنجي چرب زباني ڏسي سڀ چوڻ لڳا آهن اشوني تہ ههڙيءَ سونهن ۾ سپاءَ جي ملڪا جي لائق ئي نہ هو... ٻڌي هاڻي تہ تنهنجو پيٽ ڀريو؟“

نندني ان ڪن ئي ڦٽي هيانءُ رئڻ شروع ڪري ڇڏيو.

اشوني جي ماءُ ڏاڍو خفي ٿي. چيائين، ”آخر آهي ڇا، جو هيڏو ڪٽي پنڻ وڏو اٿيئي. ڪيئن ٿي مڙس سان گهمين، ڪيئن ٿي ساهيڙين سڏن وچ ۾ ٽهڪڙا ڏين، آهي ڪنهن ننهن، ڌيءَ کي ايڏي واڳ؟“

نندني ٽئن وڏيڪ ڦٽڪڻ لڳي. ان ڏينهن اچانڪ چاچي اچي نندنيءَ جي گهر نڪتي. سس ان کي بہ ڏوراپو ڏنو تہ، ”هيءَ تنهنجي گهوٽ جي پائٽي تہ ڪنهن ڳالهہ ۾ راضي ناهي. ڪيئن وني ڏنئہ منهنجي شيواڏاريءَ پٽ اشونيءَ کي؟ تون تہ منهنجي نران آهين، توکي تہ اشونيءَ جي سپاءَ جي شروع کان خبر هئي..“

چاچي پنهنجي ڪنول گل جهڙي وجود مٿان گپ چڪ جو بار محسوس ڪيو. نندنيءَ کي سڏ ڪري پاسي ۾ وهاري چيائين، ”نندن پٽ تو اڄ شايد خوب رنو آهي.“

نندنيءَ جي ڳلن تان جهر جهر ڳوڙها وهڻ لڳا پر مک تي مرڪ اهڙي هئس جو چاچي بہ موهت ٿي پيئي. نراڙي چمي ورتائينس. پلئہ سان سندس اکيون اگهي چيائين، ”اهو سانوڻيءَ جو اساڪڙيءَ ۾ مينهن،

مرڪ مٿان اکين جي جل جي پرلئہ پلا ڪيئن بند ڪندينءَ؟“

نندني وڏيڪ ڦٿڪڻ لڳي.

”سس لاءِ شڪايت اٿيئي؟“

نندنيءَ ڪنڌ سان ناڪار ڪئي.

چاچيءَ چيو, ”تڏهن توکي پنهنجون پينر, پائنٽيون ٿيون ياد اچن, جيڪي سڄو ڏينهن ويس وڳا پيئون پائين لاهين, مينديءَ رتا هٿ ڪنيون پيئون ٺہن ڪڏن... اڄ بہ سانوڻي ستئن اچو پيڪن ۾ پڇتا ڪيلين... ٽيجريءَ ۽ چوٿ جا ورت رکيو پيئون آنگاسيءَ تي وڃيو چنڊ کي عرق ڏيئي چون– اير اير چنڊڙا... اهائي جيوت پيئي ياد اچيئي نہ؟“

نندنيءَ وري بہ ڪنڌ سان ناڪار ڪئي.

تڏهن چاچي ٿورو پريوڏ ڏيئي اٿي ڪڙي ٿي. ويندي ويندي اشونيءَ جي آفيس وٽان لنگهي تہ اندر گهڙي اشونيءَ کي اشاري سان چيائين, ”سياڻي فرصت ڪڍي مون وٽ اچج.“

اشونيءَ سوال ڀري نظر ڪنئين تہ چاچيءَ چيو, ”بس ائين وساري ڇڏيو اٿيئي واديءَ کي؟“

ٻئي ڏينهن تي اشوني گهر مان آفيس وڃڻ لاءِ هونءَ ڪان ڪلاڪ اڳ ئي نڪتو.

چاچيءَ هاءَ ياءَ ڪرڻ کان پوءِ سڌو ڳالهہ جي ڳاٽي تي لهي آئي.

چيائين, ”اشوني توکي خبر آهي جيڪو ٻار ڄائي ڄم کان ڏاٻر

هوندو آهي ان کي اگر زوري ساڄي هٿ سان لکڻ سيکاريو آهي ته هو موڳو ٿي پوندو آهي؟"

"هوندو."

"هوندو نه آهي، سيني من وديا جي ڄاڻن جو رايو آهي ته جئن وڻ کي سڌا اپرن، کي ڦهلاءَ پائي ويڪري جاءِ وٺن تئين انساني سڀاءِ به ڪجهه قدرتي نموني جا آهن."

"ڇڏ ڇڏ اجايون ڳالهيون. قدرتي نموني ماڻهن کي ڇڏي ڏجي ته جهنگلي ٿي پون. ماڻهن ۾ هجي ضابطو، ماڻهن کي هلائڻو آهي ڪنهن ڍنگ سان، نه ته هي ملڪ ۾ راڄ ڪاروبار ڇا لاءِ آهي."

"اشوني اشوني تون ڳالهه کي ڇو نه ٿو سمجهين. راڄنيتيءَ ۾ به جيڪي شاعر جيل ۾ بند ڪيا ويندا آهن اهي ڇپ ڪپي ڏيندا، پر ٻئي جو ضابطو نه قبوليندا آهن... مونکي ته لڳي ٿو توکي ٻيو ڪو ويچار آهي من ۾."

اشونيءَ بگڙندي چيو، "اڙي سڀ دوست هنجي ساراهه ڪن، ڇو انهن جو ڪير لڳي؟"

"او او اشوني. " چاچيءَ ٻئي هٿ وڌائي اشونيءَ کي پڪڙڻ چاهيو. کلي چيائين، "اشوني توکي نندنيءَ تي حسد ٿو ٿئي؟"

"هان حسد ٿو ٿئي....؟ هن بيوقوف ڇريءَ ڇوڪريءَ سان مان ڪندس حسد؟... تنهنجو دماغ به الاجي ڪٿي ٿو وسي."

"ڏس اشوني ڇوڪريون ڀاو ڀريون سهٽيون ۽ سمجهو ٿوريون آهن. ڇوڪرا گهٽا آهن. ڪا ورلي ڇوڪري نندنيءَ جهڙي ڏسندين. انڪري هرڪو ويٺو انجي ساراهه ڪندو. تو ۾ پل ان ڪان وڌيڪ ڪجهه هجي، ڀوءِ بہ شايد ڇوڪرو هجڻ جي ڪري تون ايترو مان نہ پائي سگهين..."

"اڙي ڇڏ ڇڏ. ڇگي دير ڀيئي ٿيندي وجي هاٿي هلون."

چاچيءَ اشونيءَ کي چيو، "هاٿي هٿ ڪول ڀهرين."

اشونيءَ بہ ٿي دفعا ڇوائڻ ڪانڀوءِ هٿ ڪولي وڌايو. چاچيءَ مٿس آگر سان لکيو. "ڀيار."

"يعني؟ " اشوني پڇيو.

"يعني تون نندنيءَ کي ڀيار ڪر. هنجي هرڪا ڳالهہ توکي سک ڏيندي."

"دادي، تون بہ نندنيءَ وانگر ٿي ڳالهائين. ڇي: توکي جيوت سان لڳاءُ ڪانهي."

چاچي اشونيءَ جي نراڙي چمي چيو، "پٽ اندر ۾ جهاتي پاءِ، ڏيئي جي هيٺيان اوندهہ هوندي آهي. پر سورج تہ ساروئي پرڪاش هوندو آهي، ڪوئي جي ٻڙ کي بہ روشن ڪندو آهي. تون ڏيئو تہ پر پرڪاش آهين. "

اشونيءَ جي من ۾ سڄو وقت پڪيءَ جا لفظ پئي هليا، "سورج تہ

سارو ئي پرڪاش هوندو آهي.

اڇانڪ ئي اشونيءَ کي لڳو هيترا ڏينهن هو خبر ناهي ڇا ڇا سوچيندو رهيو آهي، دل تي هڪ پٿر جي بار کي محسوس ڪندو رهيو آهي. شام تائين "سورج ته سارو ئي پرڪاش هوندو آهي" لفظن جي ڄا پنهنجو پاڻ مالها پئي جپجندي رهي، تنهن سندس وجود کي هلڪو ڪري ڇڏيو.

پڳڙن جي پڙي اشونيءَ جي هٿ ۾ ڏسي نندني وائڙن جيان مڙس طرف نهارڻ لڳي.

"هان وٺ ڪاءِ نندني ڪيترا سال جو پڳڙا نه ڪاڌا آهن ته اڄ انهن مان سودا پيو اڇي."

نندنيءَ به ٽي پڳڙا ڪائي چيو، "برابر. "

رات جو سمهڻ مهل جڏهن اشوني ٽيبل لئمپ نه ٻاري، ڪتاب به هٿ ۾ ڪين کنيو، تڏهن وري به نندني مڙس طرف وائڙن وانگر ڏسڻ لڳي.

اشونيءَ چيو، "اڙي اسان پنهنجي روم جو در ته بند ئي نه ڪيو آهي، اٿي در ته بند ڪر نندني."

نندني جي مک تي وچ جي ريکا جيان مرڪ ڊوڙي ويئي. پر اٿي در بند ڪرڻ بدران فقط ٽيوب لائيٽ وسائي ڇڏيائين.

تڏهن اشونيءَ چيو، "ڪيڏو روشنيءَ جو دهو ٿو اچي ٻاهرئين

ڪمري جو. ” ۽ اٿي خود ئي روم جو در بند ڪري آيو.

ڪجھ ڏينهن ڪانپوءِ جڏهن نندني ۽ اشوني ڪمار ڪلندا ڪڏندا پڦيءَ جي گھر پهتا، تڏهن نندنيءَ چيو، ”الائي ڇو اسان چاچيءَ کي هيترا ڏينهن وساري ڇڏيو هو؟“

اشونيءَ چيو، ”نہ پڦيءَ کي. ”

نندنيءَ چيو، ”نہ پاپي وڏي کي ۽ دادي وڏي کي؟“

تڏهن چاچيءَ کلي چيو، ”پاپي چئو، دادي چئو، آهيان تہ مان اهائي رکي؟“

نندنيءَ کلي چيو ”سڪيلڌي پاپي. ”

ڳل ۾ چموٽو وجهي پاپيءَ چيو، ”ڇوڪري سڪيلڌي پائٽي تہ تون آهين، پنهنجي چاچيءَ جي... ان ڪري منهنجي بہ. ”

”۽ مان؟ ”

اشونيءَ ”۽ مان“ اهڙي ڪلائيندڙ نموني چيو، جو نندني ۽ رکي دادي خوب ٽهڪ ڏيئي کليون.

جڏهن ٿول ڊنگ ڪائي، ٻئي وڃڻ لڳا تڏهن رکيءَ شب ۾ پڇيو، ”اشوني پلا آخر مسئلو ڪيئن حل ٿيو؟ ”

اشونيءَ نندنيءَ طرف ڏسندي چيو، ”همٿ ۾ جو لڪڻ ڏيئي وئيئن مونکي. ”

”لڪڻ؟ ” نندني سوال جي نشاني بڻجي مڙس ڏي ۽ وري دادي رکيءَ ڏي ڏسڻ لڳي. رکي خود بہ لڪڻ اکر تي وائڙي ٿي وئي

هئي.

”هاڻي اها پرولي دادي توکي سلڻي پوندي. “ پر جواب ٻڌڻ بنا ئي ٻئي کلندا کلندا نڪري ويا.

رکي ڪجھ وقت من ۾ پيچ گھر ڪندي رهي پر سارو وجود اڄ ڏاڍو پرسن هو.